

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Інтернаціоналізація вищої освіти України
в умовах полікультурного світового простору:
стан, проблеми, перспективи**

МАТЕРІАЛИ ПІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІИ

(Маріуполь, 18-19 квітня 2018 року)

МАРІУПОЛЬ
МДУ
2018

УДК 378.014.53(477)

ББК 74.48.я43

I-73

Відповідальні редактори: д.ф-м.н., проф. **М. Стріха**; чл.-кор. НАПН України, д.пед.н., проф. **О. Топузов**; **І. Стокоз**; чл.-кор. НАПН України, д.політ.н., проф. **К. Балабанов**

Члени редколегії: проф. **Х. Бакірдіз**; акад. НАН України, чл.-кор. НАПН України, д.соціол.н., проф. **В. Бакіров**; д.філол.н., проф. **О. Бондарева**; д.е.н., проф. **О. Булатова**; проф. **К. Іллюмінаті Поркарі**; проф. **В. Карайоргіс**; д.політ.н., проф. **С. Корнеа**; **О. Кочурін**; д.філос.н., с.н.с. **С. Курбатов**; акад. НАПН України, д.е.н., проф. **А. Мазаракі**; **Н. Оксенчук**; д.політ.н., проф. **І. Оніщенко**; д.філол.н., проф. **О. Павленко**; чл.-кор. НАПН України, д.філос.н., проф. **П. Саух**; к.ю.н. **М. Семенишин**; к.політ.н., проф. **М. Трофименко**; д.соціол.н., проф. **С. Щудло**.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Маріупольського державного університету
(протокол № 9 від 28.03.2018)

УДК 378.014.53(477)

ББК 74.48.я43

I-73

Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи : матер. II міжнар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 18-19 квітня 2018 р. – Маріуполь : МДУ, 2018. – 646 с.

Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи», які різнобічно висвітлюють питання інтернаціоналізації вищої освіти; розглядаються фактори, що впливають на створення нових можливостей і підвищення доступності вищої освіти та забезпечення її якості; окремо приділено увагу проблемам нормативно-правового забезпечення розвитку міжнародного співробітництва в сфері вищої освіти України, академічній мобільності, розвитку лідерського потенціалу університетів і конкурентоспроможності сучасних вишів в умовах глобалізації; розглядаються проблеми підготовки вчителя Нової української школи. Видання адресоване науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти.

Keywords: an education for sustainable development, a teacher's competence, a learning environment, a collective learning, an own teaching.

УДК 378.018.024(043)

Задорожна-Княгницька Л. В.

ПРОФЕСІЙНИЙ ПОРТРЕТ КЕРІВНИКА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ГРЕЦІЇ ТА КІПРУ: ЕКСТРАПОЛЯЦІЯ ДОСВІДУ У ПРОСТІР ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ ДЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У тезах розглядаються вимоги до менеджера освіти у Грецькій республіці та Республіці Кіпр, що складають його професійний портрет. Розкрито функції, які обумовлюють зазначені вимоги (створення та реалізація бачення розвитку закладу освіти; забезпечення розподіленого лідерства; створення та розвиток колективної культури; розуміння потреб педагогів та забезпечення їх розвитку; постійне самовдосконалення, особистісний розвиток; створення продуктивних стосунків з батьками учнів та громадою). Розкрито умови використання позитивного досвіду Греції та Кіпру у практиці професійної підготовки менеджерів освіти в Україні.

Ключові слова: менеджер освіти, управлінські функції, професійна підготовка менеджерів освіти, моральне лідерство.

В умовах реформування освіти, що відбувається в Україні сьогодні, реалізації Концептуальних положень Нової української школи, суттєво актуалізується проблема професійної підготовки менеджера освіти, здатного забезпечити демократичні, ефективні механізми функціонування закладу загальної середньої освіти в умовах її автономії, докорінного перегляду ролі й значення професійної діяльності педагога й закладу освіти в цілому.

У вирішенні зазначеної проблеми значущим є вивчення й раціональне використання досвіду провідних країн світу, зокрема Грецької Республіки та Республіки Кіпр, де управлінська діяльність менеджерів освіти в умовах децентралізації управління освітою базується на традиційних, усталених підвалинах.

Після пережитої кризи Греція сьогодні стоїть на порозі суттєвого реформування освіти. Міністерство освіти країни у співробітництві з Інститутом політики в галузі освіти розробили план реалізації нової освітньої системи («CPD system») – стійкої, економічної та сучасної, здатної акумулювати в собі висхідні ініціативи щодо розвитку й зміцнення закладів освіти. Йдеться про створення нової культури особистісного розвитку учнів, професійного вдосконалення вчителів та керівників на демократичних засадах організації діяльності «шкільних одиниць» («school units»). Однією з особливостей цієї системи є сприяння освітньому лідерству як запоруці успішного функціонування закладів освіти [10].

На Кіпрі вчителі та керівники шкіл несуть основну відповідальність за досягнення школою в цілому та кожним учнем зокрема освітніх цілей, визначених державою та органами освіти. З посиленням тенденцій децентралізації та надання закладам освіти певної автономії, до кола їх обов'язків увійшло спільне вироблення пріоритетів діяльності закладу освіти та розробка щорічних планів дій щодо їх реалізації. Такі плани мають містити у собі:

- підтримку неперервного навчання педагогів та адміністраторів школи засобами діалогу й партнерських відносин між вчителями, керівниками шкіл, їх власниками та партнерами, громадськістю, органами управління освітою;
- узгодження пріоритетів діяльності закладу освіти з запитами вчителів, учнів та їхніх батьків;
- заохочення культури професійного розвитку;
- розвиток лідерської компетентності керівництва й педагогів [4; 10].

Зазначені завдання, сформульовані на державному рівні, висувають високі вимоги до керівників закладів освіти.

Державних стандартів для менеджерів освіти у Греції та на Кіпрі не існує, однак вимоги до них формуються у межах європейських концепцій «морального лідерства» й «розподіленого лідерства». Відповідно до цих концепцій місію менеджера освіти відображено у комплексі наступних функцій:

- створення та реалізація бачення розвитку закладу освіти;
- забезпечення розподіленого лідерства;
- створення та розвиток колективної культури;
- розуміння потреб педагогів та забезпечення їх розвитку;
- постійне самовдосконалення, особистісний розвиток;
- створення продуктивних стосунків з батьками учнів та громадою [5-6; 8].

Реалізуючи зазначені функції, менеджер освіти перетворюється на генератора прогресивних освітніх ідей, ініціатора створення сприятливого середовища для реалізації найбільш продуктивних задумів учителів, гаранта домінування в закладі освіти моральних цінностей, взаємної поваги, взаєморозуміння і конструктивної спільної творчої праці педагогів, дітей, їх батьків та партнерів школи [1-3].

Основними рисами такого менеджера освіти є здатність постійно навчатися, гнучкість та динамічність думки, високі моральні якості, чесність, справедливість, емоційна зрілість та оптимізм, ентузіазм, здатність підтримувати гарні стосунки, надихати й заохочувати педагогів до роботи, правильно сприймати критику й продуктивно відповідати на неї, успішно справлятися зі складними життєвими й професійними ситуаціями, знімати в колективі емоційну напругу [3].

Такі високі вимоги до менеджерів освіти обумовлюють особливості процедури призначення на керівні посади. На Кіпрі та в Греції від кандидатів на такі посади вимагається наявність професійної педагогічної освіти та досвіду професійної діяльності (в якості вчителя та в якості помічника директора у початковій школі (не менше трьох років) або середній школі (не менше двох років)). Мінімальна кількість років професійного педагогічного досвіду для таких кандидатів складає 12 років [7].

Разом із тим, у зазначених країнах не існує вимог до сертифікації управлінської діяльності, в якій були б відображені вимоги до рівня спеціальної управлінської освіти. Така ситуація продиктована загальноприйнятою думкою про те, хороші вчителі мають стати хорошими керівниками, а тому не потребують професійної підготовки з менеджменту освіти. Отже, менеджери освіти виконують свої функції, спираючись більше на свій досвід та інтуїцію, ніж на систематичну підготовку [9].

Умовами для ефективної екстраполяції досвіду Греції та Кіпру щодо формування професійного портрету менеджера освіти як базису перегляду змісту їх професійної підготовки в університетах є наступні: широке використання курсів за вибором, що максимально враховують специфіку діяльності закладів освіти в умовах децентралізації та автономії; посилення етико-деонтологічної підготовки менеджерів освіти, необхідної для реалізації ними на практиці концептуальних ідей розподіленого лідерства, посилення психологічної підготовки для забезпечення ефективної управлінської взаємодії з її суб'єктами; зміна функцій педагогів у навчальному процесі з інформуючої та контролюючої на консультативну та корекційну.

Список використаної літератури

1. Ανθρονι Ευφρο Δ., Σοι ες κίδδξ Α. Ζ ακάδεζλδ ης κ Ενμζυκης κ ημο αΕμρεθεζι απημο Γζεοεοκηή Σμυζηήξ Μικάδαξ ι έζ α αΕν ηζξ δζαδζηαξ ιεξ εΕθμβήξ. Μζα ει Εεζνζηή ι εθέηδ ΕενίΗηςζ δξ. *Εξεπλα ζηελ Αθπαίδεπζε*. 2017. τ 6 (1). Ρ. 53–72.
2. Θεμθζθιδδξ Υν., Σηοθζακιδδξ Μ. Φζομζμθία ηαζ Ηναηηζηή ηδξ δζμθδξ δξ δδι μηζημοφζμθείμο ζηδκ ΚοΕνμ. *Λεπθζ ία: Εθδνζε ηολ ζπγυζαθέολ*. 2000.
3. ΠακεΕζζηήζμ Λεοης ζ ίαξ & Αββεθιδδξ Πακαβζ ηδξ ΠακεΕζζηήζμ Λεοης ζ ίαξ Ο εΕζησδι έκμξ ζμυζηοξ δβέηδξ Μζα ι εθέηδ ΕενίΗηςζ δξ Ανζζημμοξ Φθχ να. URL: http://www.pek.org.cy/Proceedings_2008/pdf/g2.pdf (дата звернення: 10.03.2018).
4. Argyriou A., Iordanidis G. Management and Administration Issues in Greek Secondary Schools: Self-Evaluation of the Head Teacher Role. *Education Research International Volume*. URL: <http://dx.doi.org/10.1155/2014/147310> (дата звернення: 10.03.2018).
5. Green H. Ten questions for school leaders. *School Leadership and Management*. 2001. τ 22 (2). Ρ. 143–161.
6. Hammersley-Fletcher L., Brundrett M. Leaders on leadership: the impressions of primary school head teachers and subject leaders. *School Leadership and Management*. 2005. τ 25 (1). Ρ. 59–75.
7. Key Data on Education in Europe. Edition Brussels, 2009.
8. Seven strong claims about successful school leadership / K. Leithwood etc. Nottingham, 2006.
9. Pashiardis P., Johansson O., Papanoum Z. School Principal Preparation In Europe Thody. *International Journal of Education Management*. 2007. τ 21 (1). Ρ. 37–53.
10. Teachers and school leaders in schools as learning organisations : Guiding Principles for policy development in school education. . URL: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/teachers-school-leaders-wg-0917_en.pdf (дата звернення: 28.03.2018).

L. Zadorozhna-Knyagnitska

PROFESSIONAL PORTRAIT OF HEADS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE EDUCATIONAL SPACE OF GREECE AND CYPRUS: EXTRAPOLATION OF EXPERIENCE IN EDUCATIONAL MANAGERS TRAINING SPACE FOR NEW UKRAINIAN SCHOOL

Requirements for the educational manager in the Hellenic Republic and the Republic of Cyprus, which make up his professional portrait, are considered in the theses. The functions that determine these requirements are revealed (creation and implementation of a vision for the development of an educational institution; providing distributed leadership; the creation and development of a collectivistic culture; understanding the needs of teachers and ensuring their development; constant self-improvement, personal development; creating productive relationships with the parents and the community). Conditions of usage of Greece and Cyprus positive experience in the practice of educational managers' professional training in Ukraine are revealed.

Keywords: educational manager, managerial functions, professional training of educational managers, moral leadership.